

RADOSŁAW KRAJNIAK

<https://orcid.org/0000-0002-7016-8859>

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

URZĘDNICY BRANIEWSKY W ŚREDNIOWIECZU
I EPOCE NOWOŻYTNEJ (DO 1772 R.).
UWAGI NA MARGINESIE SPISÓW OPRACOWANYCH
PRZEZ DANUTĘ BOGDAN I JERZEGO PRZERACKIEGO¹

Zarys treści: Celem artykułu jest krytyczna ocena opracowanych przez Danutę Bogdan i Jerzego Przerackiego spisów urzędników Starego i Nowego Miasta Braniewa (do 1772 r.). W tekście, doceniając ogrom pracy wykonanej przez Autorów, zwrócono uwagę zarówno na pominięcia, ale także różnej wagi i charakteru błędy i niekonsekwencje. Dużo uwagi poświęcono wreszcie stosunkowo licznym rozbieżnościom pomiędzy materiałem zebrany w wykazach rocznych i tym zaprezentowanym zbiorczo w indeksie osób.

The content outline: The aim of the paper is to provide a critical assessment of the registries of town clerks in the Old Town and New Town of Braniewo (until 1772) compiled by Danuta Bogdan and Jerzy Przeracki. With all due respect given to the Authors and the effort they put into the project, the article points to some omissions and a number of errors and inconsistencies of varying importance and nature. A lot of attention is paid to relatively frequent disparities between the material collected in annual lists and the data compiled in the name index.

Słowa kluczowe: urzędnicy miejscy, spisy, Braniewo, Warmia, średniowiecze, epoka nowożytna

Keywords: town clerks, registries, Braniewo, Warmia, Middle Ages, modern period

¹ Artykuł powstał w ramach realizacji projektu badawczego „Słownik historyczno-geograficzny Prus w średniowieczu i u progu epoki nowożytnej, t. 1: Prusy Dolne, t. 2: Warmia”, finansowanego ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr 11 H160151 84).

Do przygotowania niniejszego tekstu skłoniła mnie lektura najnowszej publikacji książkowej autorstwa olsztyńskich badaczy, Danuty Bogdan i Jerzego Przerackiego². Jest ona obszernym wykazem urzędników miejskich Starego i Nowego Miasta Braniewa i została opracowana w ramach projektu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki pt. „Urzędnicy miejscy z ziem dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza w XIII–XVIII wieku”. Kierownikiem tego szeroko zakrojonego i niezwykle potrzebnego przedsięwzięcia badawczego jest prof. Zdzisław Noga, będący jednocześnie obok prof. Krzysztofa Mikulskiego jednym z recenzentów naukowych omawianej książki.

Pracę otwiera wykaz skrótów (s. VII–X), po którym następuje obszerny wstęp (s. XI–LXVII), gdzie kompetentnie omówiono ustrój i organizację władz Starego i Nowego Miasta Braniewa, poczynając od przedstawienia rysu historycznego, charakterystyki roli i znaczenia rady Starego Miasta Braniewa, wraz z m.in. ciekawymi uwagami na temat wyboru władz miejskich, liczebności i składu rady, a także karier rajców. We wprowadzającej części książki czytelnikowi zaprezentowano poza tym najważniejsze informacje na temat sądownictwa, funkcjonujących w mieście cechów, a także część poświęconą „Etatowym pracownikom Starego Miasta Braniewa”. Analogiczne informacje starano się przedstawić również w dalszej części, poświęconej Nowemu Miastu. Wstęp kończą uwagi o bazie źródłowej, gdzie scharakteryzowano przede wszystkim materiały z zasobu Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie. Przechowywane tam źródła, co zupełnie nie dziwi, okazały się kluczowe dla opracowywanego tematu. Ponadto Autorzy przeprowadzili kwerendę w Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz w Berlinie (GStA PK), Riksarkivet w Sztokholmie oraz w Archiwum Diecezji Elbląskiej. Choć nie wspomniano o tym we wstępie, lektura spisów dowodzi, że Autorzy, choć w niewielkim zakresie, korzystali też z zasobów Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie oraz Archiwów Państwowych w Gdańsku i Toruniu. Analizie poddano również wiele źródeł publikowanych.

W wyniku korzystania z opracowanych wykazów, obok wypisów potrzebnych do aktualnie prowadzonych przeze mnie badań, sporządziłem szereg notatek z różnymi uwagami, które chciałbym w tym miejscu zaprezentować. Rozpocznijmy może od co prawda incydentalnego, ale jednak istotnego pominięcia. Choć skala wykorzystanych w recenzowanej

² D. Bogdan, J. Przeracki, *Urzędnicy Starego i Nowego Miasta Braniewa do 1772 roku*, Olsztyn 2018, ss. 693, Archiwum Państwowe w Olsztynie, ISBN 978-83-943822-7-8, 978-83-60839-82-9.

pracy zródel archiwalnych niewatpliwie imponuje, uwage chcialbym zwrócic na jedno z niepublikowanych zródel z zasobu berlińskiego GStA PK, w którym odnajdujemy nieuwzględnionego w wykazach burmistrza Nowego Miasta Braniewa Andreasa Legistara. Źródło to pozbawione jest co prawda datacji, jednak przyglądając się pojawiającym się w nim osobom i przypisanym im funkcjom, możemy wydatować je na lata czterdzieste XV w., a nawet ściślej – na okres między 1441 a 1444 r.³

Autorom trudno zarzucić również jakieś istotne braki w zakresie wykorzystania edycji źródłowych lub literatury przedmiotu. Może poza jednym wyjątkiem. W wykazie obejmującym urzędników Starego Miasta Braniewa z 1572 r. (s. 143–144) zanotowali pisarza miejskiego Bartholomaeusa Raffela, który 19 marca tr. spisał deklarację podatkową rady miejskiej. Autorzy odwołali się w związku z tą informacją do znajdującego się w zasobie AGAD Archiwum Skarbu Koronnego, gdzie znajduje się rzeczona deklaracja, nie zwracając jednak uwagi, że źródło to wydał już Marian Biskup i ogłosił je w 1962 r. na łamach „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”⁴.

Przechodząc do kolejnych uwag, zauważmy, że już we wstępie na s. XIV, zapewne przez przypadek, Autorzy błędnie zapisali, że biskup warmiński Heinrich Sorbom odnowił Braniewu przywilej lokacyjny 16 V 1376 r., choć faktycznie miało to miejsce dwa dni później, tj. 18 maja⁵. Wspominając na s. 1 w przyp. 1 o zasadzcy Starego Miasta Braniewa Johannie Flemingu i przywołując dokument z 1284 r., w którym tenże Johann został wzmiankowany, najpewniej znów przez pomyłkę błędnie określili datę dzienną wystawienia tego dyplomu na 4 lipca zamiast 4 czerwca⁶. Trudno za zgodną ze stanem faktycznym uznać także informację zawartą na s. 8 w przyp. 34, gdzie czytamy, że Tyle Hartman obywatelstwo miejskie uzyskał w 1377 r., podczas gdy z przywoływanego źródła wynika, że doszło do tego w roku poprzednim⁷. W tej kategorii

³ Zob. Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin-Dahlem, XX. Hauptabteilung, Ordensbriefarchiv, nr 28409.

⁴ Por. M. Biskup, *Deklaracje podatkowe miast warmińskich z roku 1572*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1962, nr 3, s. 619–620.

⁵ W przyp. 24 na tej stronie Autorzy zapisali już poprawną datę. Przytoczyli tam również, nie do końca wiadomo jednak, w jakim celu, obywatele Ornety będących świadkami tego aktu. Co zastanawiające, wykaz ten różni się od tego z cytowanego źródła. Rozbieżność ta nie została niestety wyjaśniona; por. *Codex diplomaticus Warmiensis oder Regesten und Urkunden zur Geschichte Ermlands* (dalej: CDW), t. 3, wyd. C.P. Woelky, Braunsberg–Leipzig 1874, nr 9.

⁶ Por. CDW, t. 1, wyd. C.P. Woelky, J.M. Saage, Mainz 1860, nr 64.

⁷ Por. CDW, t. 4, wyd. V. Röhrich, F. Liedtke, H. Schmauch, Braunsberg 1935, nr 1, s. 16.

błędów mieści się zapewne również ten ze s. 20 z przyp. 70, gdzie Autorzy odwołując się do dokumentu z 1399 r., zapisali rok 1388⁸. Na s. 30 w przyp. 136 błędnie zapisano poza tym datę zjazdu stanów w Ostródzie, który odbył się nie 11, a 22 II 1411 r.⁹ Drobnym błędem udało się wychwytać jeszcze na s. 63 w przyp. 400–401. Tym razem podane zostało niewłaściwe miejsce odbytego 8 III 1450 r. zjazdu stanów. Ten faktycznie miał bowiem miejsce w Kwidzynie, a nie w Elblągu¹⁰. Ponadto w wykazie z 1480 r. (s. 86) Autorzy odwołali się do źródła mającego rzekomo przekazywać informację o udziale rajcy Sanderusa von Loyden w zjeździe 6 I 1480 r. Zapis ten faktycznie odnosi się jednak do 6 I 1479 r.¹¹

Autorom recenzowanej książki zdarzało się też popełniać błędy polegające na niewłaściwym przywoływaniu źródeł. Na s. XXIV przedstawiając liczebność rady z 1397 r., odwołali się np. do źródła, w którym próżno szukać imion rajców z tego właśnie czasu¹². Na s. LIII przywołując z kolei pierwszego burmistrza Nowego Miasta Braniewa, wzmiankowanego w źródle z 7 VII 1430 r.¹³, błędnie odesłali do dokumentu z zasobu Archiwum Państwowego w Gdańsku, który jest datowany na 25 VII 1436 r. i w którym możemy odnaleźć personalia innych urzędników nowomiejskich¹⁴. Niepoprawnie zostało zacytowane również źródło na s. 34 w przyp. 153, gdzie podany został niewłaściwy numer

⁸ Por. CDW, t. 3, nr 340.

⁹ Przez przypadek błędnie zapisano też datę dzienną zjazdu stanów z września 1451 r. W przyp. 408 na s. 63 zamiast „34 IX 1451” powinno być „24 IX 1451”; zob. *Acten der Ständetage Preussens unter der Herrschaft des Deutschen Ordens*, t. 3, wyd. M. Toeppen, Leipzig 1882, nr 141. W trakcie korekty nie wychwycono też innych pomyłek w datach. Na s. 133 w przyp. 868 zamiast 1558 pojawia się 2558 r.

¹⁰ Zob. *Acten der Ständetage Preussens...*, t. 3, nr 63.

¹¹ Zob. *Acten der Ständetage Preussens, Königlichen Antheils. (Westpreussen.)*, t. 1: 1466–1479, wyd. F. Thunert, Danzig 1896, nr 266, s. 468. W tym kontekście warto też zwrócić uwagę na przynajmniej jeszcze trzy przykłady. Na s. 116 w wykazie rejestrującym urzędników z 1535 r. przy burmistrzu Johanie Lutke w przyp. 707 Autorzy odwołują się do źródła z 1536 r., na s. 124 w wykazie z 1549 r. przy burmistrzu Joachimie Flincie w przyp. 775 odwołano się do źródła z 1550 r., a na s. 166 w wykazie z 1592 r. w przyp. 1246 przy kompanie burmistrza Lucasia Wegnerze przywołano źródło z 1593 r., powtórzone zresztą przy tym urzędniku w wykazie z tego właśnie roku (s. 167, przyp. 1258).

¹² Por. CDW, t. 4, nr 2, s. 52.

¹³ Zob. tamże, nr 322. Autorzy poprawnie przytoczyli tę wzmiankę źródłową w wykazie na s. 501.

¹⁴ Zob. Archiwum Państwowe w Gdańsku, Akta miasta Gdańska, Dokumenty i listy, sygn. 300D/64, nr 5. W dokumencie tym wymienieni są inni urzędnicy nowomiejscy: ówczesny burmistrz Bernd Hyntze i tamtejszy rajca Heynrich Hyntze. Również ta informacja została poprawnie zapisana przez D. Bogdan i J. Przerackiego w wykazie urzędników na s. 501.

dokumentu publikowanego w warminskim kodeksie dyplomatycznym¹⁵. Podobne błędy zdarzają się też przynajmniej w kilku innych miejscach recenzowanej pracy¹⁶. Nieco inna uwaga dotyczy natomiast wykazu z 1436 r. (s. 51), gdzie przy rajcy Jorge von Berge Autorzy zanotowali, że był on w tym roku delegatem miast na zjazd stanów pruskich. W przypisie do tej wiadomości zacytowali zaś źródło, które rzeczywiście potwierdza go na zjeździe stanów, tyle że w 1440 r.(!). Zarzucili także Renacie Skowrońskiej, że w swojej książce o posłach wielkich miast pruskich nie podała informacji o delegacji Bergego w 1436 r. Wspomniana badaczka błędu jednak w tym przypadku w żadnym razie nie popełniła¹⁷. Precyzji zabrakło poza tym w cytowaniu źródeł przy okazji odtwarzania składu rady z 1403 r. – w przyp. 81 na s. 23 odwołano się do materiału źródłowego, w którym wystąpił jedynie sołtys Leonardus Vicke¹⁸. Zapis ten powinien widnieć jednak tylko przy jego nazwisku (tak jak czynili to Autorzy w innych przypadkach), a przyp. 81 powinien zawierać odnośnik do innego źródła, które faktycznie notuje sześciu członków rady Starego Miasta Braniewa z 1403 r.¹⁹

Niewielkiego komentarza wymaga także wykaz rajców z 1419 r. (s. 35), gdzie przy sołtysie Marquarcie Kuneke brakuje odnośnika do źródła poświadczającego go z tym urzędem²⁰. Odwołań do źródeł zabrakło poza tym przy nazwiskach Nicolausa Trunzmanna i Nicolausa Wittego, którzy w 1425 r. notowani byli jako kamlarze (s. 40) oraz przy wzmiankowanym w tymże roku prowizorze kościoła parafialnego Nikolausie Poghuserze²¹. W całej książce znaleźć możemy niestety więcej przykładów braku odnośników źródłowych bądź dość dowolnego stawiania

¹⁵ Zamiast „CDW 4, Nr 2, s. 63” powinno być „CDW 4, Nr 3, s. 63”.

¹⁶ Błędne numery wykorzystanych źródeł zapisano chociażby na s. 38 w przyp. 178 i 179, gdzie zamiast „ASP I, Leipzig 1874, Nr 305, s. 387” i „ASP I, Leipzig 1874, Nr 306, s. 387” powinny widnieć zapisy „ASP I, Leipzig 1874, Nr 306, s. 387” i „ASP I, Leipzig 1874, Nr 307, s. 387”. Zob. też błędny zapis na s. 39 w przyp. 191, gdzie zamiast „CDW 4, Nr 3, s. 60” powinno być „CDW 4, Nr 3, s. 66”; na s. 46 w przyp. 254 zamiast „CDW 4, Nr 397” powinno być „CDW 4, Nr 396”; na s. 48 w przyp. 271–272 zamiast „CDW 4, Nr 453” powinno być „CDW 4, Nr 454”; na s. 58 w przyp. 367–368 zamiast „ASP II, Leipzig 1880, Nr 404, s. 650” powinno być „ASP II, Leipzig 1880, Nr 405, s. 653” oraz na s. 93 w przyp. 593 zamiast „ASP 2 Nr 135” powinno być „ASP 2 Nr 133”.

¹⁷ Por. R. Skowrońska-Kamińska, *Posłowie wielkich miast pruskich w latach 1411–1454. Przyczynek do funkcjonowania mieszczańskich elit politycznych w średniowieczu*, Malbork 2007, s. 79.

¹⁸ Zob. CDW, t. 4, nr 3, s. 58.

¹⁹ Por. tamże, nr 2, s. 53.

²⁰ Przywołane powinno być następujące źródło: CDW, t. 4, nr 3, s. 64.

²¹ Zob. tamże, nr 58.

ich np. przy osobach będących delegatami na zjazdy stanów pruskich. Na s. 69 stosownych przypisów brakuje np. przy kilku uczestnikach zjazdów z lat 1456–1457. Ta dowolność, a zarazem brak konsekwencji, wszak niekiedy te same źródła Autorzy podają w następujących po sobie przypisach (zob. np. s. 28, przyp. 118–119 i s. 61, przyp. 382–383), nie ułatwia niestety korzystania ze spisów.

Przechodząc do kolejnych uwag, zatrzymajmy się na moment przy spisie z 1410 r., w którym kilku rajców braniewskich odnotowanych zostało jako przedstawiciele miasta na zjazdach stanów pruskich. Niestety informacje podane w przypisach mogą wprowadzać czytelników w błąd. Wynika z nich bowiem, że zarówno Hinricus Flugge, Helmicus Ludeke, jak również Johannes Sassendorf delegatami na zjazdy stanów byli tak w marcu, maju, jak i sierpniu 1410 r. (zob. s. 28, przyp. 123–124, s. 29, przyp. 128). Tymczasem jak wynika m.in. z cytowanych przez Autorów regestów (zob. CDW, t. 3, nr 459), w marcu delegatami byli Sassendorf i Ludeke, w maju Sassendorf i Flugge, natomiast w sierpniu tylko Flugge. Na marginesie dodajmy, że cytowanie w tym miejscu wspomnianych wyżej regestów nie miało większego sensu, szczególnie w obliczu przywołania przez Autorów materiałów opublikowanych przez Maxa Toeppena w *Acten der Ständetage Preussens*²².

Wymieniony już wyżej Marquart Kuneke w wykazie z 1419 r. (s. 35) został poza tym niepotrzebnie zapisany dwukrotnie. Najpierw jako sołtys, a następnie w nawiasie kwadratowym jako rajca. To niestety niejeden tego typu błąd. Podobnie rzecz się ma z wykazami z 1420 r. (s. 36) – dwukrotnie zanotowany Laurentius Girlach, z 1458 r. (s. 70) – Johann Bayzeman, z 1463 r. (s. 74–75) – rajca Johannes Wrede, a także z 1472 r. (s. 81–82), gdzie Matthaues Vochs niesłusznie został zapisany dwa razy, raz jako burmistrz i drugi raz w nawiasie kwadratowym jako rajca. Kolejny tego typu przykład pochodzi z 1483 r. (s. 88), gdzie błędnie dwa razy zapisany został Jorge Schonesee, a także z 1502 r. (s. 99–100) – dwukrotnie odnotowany Urban Kroll. Od tego rodzaju błędów nie są wolne również spisy z 1520 r. (s. 109) – Johan Lutke zarejestrowany został dwukrotnie, najpierw jako trzeci burmistrz, następnie jako rajca, a także z 1541 r. (s. 119–120) w odniesieniu do Simona Tungela. Trudno wreszcie znaleźć uzasadnienie dla aż trzykrotnego odnotowania w spisie z 1602 r. (s. 175–177) Jacobusa Bartscha. Pierwszy raz (s. 175) zanotowany został jako asesor sądowy, poborca cła palowego

²² Podobne uwagi zgłosić możemy także w stosunku do niektórych spośród rajców z 1411 r., którzy uczestniczyli w tym roku w zjazdach stanów pruskich; por. CDW, t. 3, nr 463 i przyp. 130, 131 i 134 na s. 29 oraz przyp. 136 na s. 30 recenzowanej pracy.

i zarządca żwirowni, drugi raz (s. 176) tylko jako poborca cła palowego, trzeci raz (s. 177) natomiast jako członek gminy. Zapisanie rzeczonoego urzędnika w wykazie z danego roku tylko jeden raz, wraz z wszystkimi posiadanymi wówczas funkcjami, byłoby zdaje się bardziej wskazane. Nadmienmy także, że w tym samym wykazie z 1602 r. (s. 176) dwukrotnie zapisany został też Hans Raffel, raz jako nadzorca studni, powtórnie zaś jako mostowniczy. Również w tym przypadku właściwe byłoby zanotowanie go tylko raz. Niezbyt uzasadnione wydaje się poza tym dwukrotne zapisanie w wykazie z 1700 r. (s. 330) Joannesa Fridericusa Holtza, raz jako rajcy, drugi raz jako pisarza miejskiego, tym bardziej że w spisach z lat 1701–1704 notowany jest konsekwentnie tylko raz, a obok jego nazwiska pojawia się informacja o pełnionych funkcjach rajcy i pisarza (s. 331–333). Niepotrzebnie też dwukrotnie zapisano na s. 358 Arnoldusa (Adalbertusa) Schorna, który w wykazie z 1715 r. raz występuje jako członek gminy i prowizor kościoła parafialnego, drugi raz zaś jako nadzorca studni. Dodajmy, że w obu przypadkach przy jego nazwisku zapisano ten sam numer (1325), co tym bardziej wskazuje, że ze wszystkimi pełnionymi w tym roku funkcjami powinien zostać zanotowany tylko raz²³. Podobne przykłady znaleźć możemy też w innych miejscach książki²⁴.

Osobno warto przyrzeć się także spisowi z 1608 r. (s. 186), w którym zapisani zostali Andreas Eisenbleter junior (z przypisanym mu w książce nr. 1080), będący w tym roku zarządcą łąk i cegielniczym, oraz Andreas Eisenbleter (nr 1015), który zgodnie z zestawieniem jeszcze w 1608 r. miał być członkiem gminy. Obecność w wykazie z 1608 r. drugiego

²³ W przywoływanym wykazie z 1715 r. podobne uwagi można *de facto* zgłosić także wobec zapisów poświęconych kolejnym urzędnikom: Andreasowi Luxowi (s. 358–359) i Peterowi Fischerowi (s. 359), którzy zdaje się również zostali niepotrzebnie zapisani dwukrotnie.

²⁴ Zob. np. spisy z lat: 1587 (s. 161 – Jacob Bahr), 1603 (s. 178 – Bartelmes Spirau), 1606 (s. 182–183 – Simon Protman), 1608 (s. 185 – Gorge Schmidt, s. 185–186 – Andres Elert), 1609 (s. 186–187 – Michael Lemke), 1612 (s. 192 – Joannes Hintz, Simon Protman), 1613 (s. 194–195 – Lucas Schlesier), 1614 (s. 196–197 – Peter Reinicke, Michael Protman, Andreas Schlewnick, Gorg Henrich), 1617 (s. 202 – Peter Schultz jr, Michel Marquart), 1619 (s. 206–207 – Michael Jekel, Hans Marquart), 1623 (s. 213–214 – Andreas Ludwich – zapisany w wykazie aż trzykrotnie, raz jako wagowy, drugi raz jako nastawiacz zegara, trzeci raz zaś jako członek gminy), 1627 (s. 219 – Hans Preuschoff), 1630 (s. 224 – Jacob Kupperman), 1631 (s. 226 – Martinus Schröter), 1660 (s. 267–268 – Andreas Schmidt jr), 1661 (s. 270 – Simon Kirsten), 1668–1669 (s. 281–282 – Simon Kirsten), 1680 (s. 297–298 – Andreas Lube), 1693 (s. 318 – Bartel Benert), 1708 (s. 342 – Arnoldus (Adalberus) Schorn – zapisany w wykazie trzykrotnie: raz jako wicepisarz miejski, drugi raz jako wagowy i trzeci raz jako prowizor kościoła parafialnego).

z Andreasów, którego Autorzy utożsamiają z ojcem Andreasa Eisenbletera juniora, zadziwia, gdyż zgodnie z informacją podaną przez nich na s. 155 w przyp. 1102 Andreas Eisenbleter senior miał umrzeć w połowie 1606 r. Do spisu z 1608 r. wkradł się zatem błąd, który potwierdza zresztą zapis w indeksie osób (s. 612), gdzie wszystkie funkcje pełnione w 1608 r. przypisane zostały młodszemu z omawianych tu urzędników.

Niestety nie wszystkie wykazy zamieszczone w pracy możemy uznać za kompletne, co w dużej mierze wynika z braku konsekwencji Autorów i nietrzymania się skądinąd słusznych założeń wstępnych (s. LXV), w myśl których urzędnicy, którzy nie pojawili się w danym roku w materiale źródłowym, ale co do których mamy pewność, że występowali w kolejnych latach, tzn. mamy potwierdzenie dla lat skrajnych, zapisywani byli w nawiasie kwadratowym. Pierwszym tego wyraźnym przykładem jest notowanie, a *de facto* pomijanie w wykazach Gerhardusa Rudolffiego. Ten jako rajca po raz pierwszy pojawił się w spisie z 1364 r. (s. 4), następnie zaś w wykazie z 1374 r. Zastanawiające jest jednak dlaczego, biorąc pod uwagę wspomniane założenia, nie został w nawiasie kwadratowym zanotowany w spisach rocznych z lat 1365–1373. W tym samym 1364 r. po raz pierwszy jako rajca wzmiankowany został także Johannes Schottele. Autorzy spisów ponownie jako rajcę notują go w 1374 r., pomijając jednak, dokładnie tak jak w przypadku wspomnianego wyżej Rudolffiego, nazwisko tego urzędnika w wykazach rajców z lat 1365–1373. Dodatkowo w indeksie osób przy nazwisku Schottelego zapisano obecność w składzie rady miejskiej jedynie pod rokiem 1364 (s. 668). Więcej uwag na temat indeksu, gdzie zostaną omówione także m.in. kolejne przykłady świadczące o niekompletności niektórych wykazów rocznych, przedstawię w dalszej części niniejszego tekstu. W tym miejscu uwagę należy zwrócić natomiast jeszcze na innego rajcę, Mathiasa Kistenbucha, wzmiankowanego w radzie Starego Miasta Braniewa od 1374 do 1397 r. Został on przez Autorów zamieszczony w spisach najpierw w 1374 r. (s. 6), następnie zaś dopiero w 1381 r. (s. 9) i dopiero od tego momentu konsekwentnie notowany był w kolejnych spisach rocznych aż do 1397 r. (s. 9–19). Podobnie rzecz się ma z rajcą Johannem Trumpe, który po pierwszym pojawieniu się w składzie rady w 1374 r. (s. 6), powinien zostać jako jej członek zapisany w nawiasie kwadratowym także w 1375 i 1376 r. (s. 6–7), czego jednak D. Bogdan i J. Przeracki nie uczynili, zapisując go ponownie dopiero w spisie rajców z 1377 r. (s. 7). Szkoda również, że nie zdecydowali się na próbę odtworzenia składu rady z lat 1386–1387 i 1398, skoro wielu spośród rajców, czy to w pierwszym przypadku z 1385 r., czy też w drugim przypadku z 1397 r. poświadczanych było też odpowiednio w 1388 i 1399 r.,

a także często w latach późniejszych. Za niepełny należy uznać również spis z 1532 r. (s. 114), w którym w nawiasie kwadratowym zapisany zostać powinien rajca Simon Steffen, notowany wcześniej od 1526 r. (s. 110 i n.) i poświadczany jeszcze w 1533 r. jako burmistrz (s. 114) oraz rok później jako kompan burmistrza (s. 115). Niekompletny jest także wykaz rajców Starego Miasta Braniewa z 1569 r. (s. 142), gdyż nie znaleźli się tam Mathias Witte – jako rajca staromiejski notowany już od 1565 r. (s. 140) i poświadczany jeszcze w 1582 r. (s. 154) oraz Andreas Hintz – obecny we władzach tego ośrodka miejskiego od 1565 do 1593 r. (s. 140–167). Za nie w pełni kompletny musimy też uznać spis urzędników miejskich z 1573 r. (s. 144). Brakuje w nim bowiem Andresa Kirstena, który – dodajmy na marginesie – wbrew zapisowi Autorów w indeksie osób (s. 633) nie przestał być rajcą w 1572 r. i musiał nim być we wspomnianym 1573 r., skoro jego imię i nazwisko pojawia się także w spisach z 1574 i 1575 r. (s. 145–146). Poza tym ów rajca ujęty został też w wykazie z 1580 r. (s. 151), co wobec braku jego nazwiska w spisach z lat 1576–1579 (s. 146–150) zmusza do uznania również tych wykazów za niekompletne. Jako niepełne musimy zakwalifikować także spisy z lat 1590–1598 (s. 164–172), w których brakuje rajcy Andresa Schmidta. Po raz pierwszy w składzie rady pojawił się on w 1564 r. (s. 139) i zasiadał w niej aż do 1606 r. (s. 182). Taką informację Autorzy podali zresztą w indeksie osób (s. 664), jednak w spisach rocznych zanotowali go jedynie w latach 1564–1589 (s. 139–163) i 1599–1606 (s. 172–182). Nie możemy także uznać, że poprawnie został przedstawiony wykaz urzędników z 1619 r., skoro widnieje w nim (s. 207) Jacob Marquart, który – jeśli wierzyć ustaleniom Autorów książki – miał umrzeć przed 9 II 1618 r. (s. 205, przyp. 1696). Podobne uwagi należy zgłosić również do wykazów z lat 1623–1628 (s. 213–221), które niestety nie sposób uznać za sporządzone w pełni poprawnie, skoro został w nich zapisany zmarły w 1622 r. rajca Thomas Kirsten²⁵. Do spisu z 1623 r. (s. 212–214) możemy jeszcze dodać, że brakuje w nim Petrusa Schuknechta, który w radzie miejskiej zasiadał w latach 1611–1639 (s. 190–237). Niekompletny jest poza tym wykaz z 1630 r. (s. 224–225), gdyż zabrakło Lucasa Schultza, długoletniego urzędnika miejskiego Starego Miasta Braniewa, notowanego między 1615 a 1657/1658 r. (s. 199–262). Prawdopodobnie niepełne są także wykazy z lat 1659 i 1660 (s. 264–269). Brakuje w nich bowiem Andresa Follerta, który jako rajca pojawia się na kartach książki w latach 1636–1658 (tak zapisany został też na s. 616 indeksu), ale następnie dość niespodziewanie

²⁵ Por. poświęcony mu zapis z indeksu osób na s. 634.

został przez Autorów jako członek rady zapisany także w okresie 1661–1662 (s. 269, 272).

Podobne uwagi należy zgłosić też do niektórych spisów poświęconych urzędnikom Nowego Miasta Braniewa. Niepełne wydają się bowiem wykazy z 1581 i 1582 r. (s. 505–506), gdyż brakuje w nich Mattheusa Behma juniora, który we władzach nowomiejskich jako rajca i burmistrz notowany miał być od 1580 do 1604 r. W wykazach z lat 1582–1583 (s. 506) powinien zostać odnotowany także Martinus Forstenaw, obecny wcześniej w spisach z lat 1574–1581 (s. 502–505) i 1584 (s. 507). Wspomniany już Mattheus Behm junior pominięty został też w wykazach z lat 1584–1586 (s. 507–508), co uniemożliwia uznanie również list urzędników z tych lat za wyczerpujące. Autorzy recenzowanej książki chyba niesłusznie zrezygnowali poza tym z prób zrekonstruowania składu rady nowomiejskiej z 1590 r., skoro wiadomo, że rajcami byli wówczas na pewno Georgius Döring – w latach 1575–1599 (s. 503–511), Martinus Werner – 1576–1596 (s. 503–510), wspomniany już wyżej Mattheus Behm junior, a także Jacobus Möller – 1581–1604 (s. 506–513) oraz Stephan Friese – 1587–1609 (s. 508–514). Podobnie rzecz się ma z brakiem wykazu urzędników za 1595 r., choć rajcami w tym roku nadal byli wspomniani już Döring, Werner, Behm junior, Möller i Friese. Autorzy nie zdecydowali się też zestawzić urzędników Nowego Miasta Braniewa z 1597 r., a wiadomo, że członkami rady musieli pozostawać nadal na pewno Döring, Behm junior, Möller i Stephan Friese, a także Marcus Friese, rajca od 1596 do 1599 r. (s. 510–511). Poza tym zarówno Behm junior, Möller i Stephan Friese rajcami byli niewątpliwie także w 1600 r., ale na rekonstrukcję z tego roku Autorzy również się nie zdecydowali. W 1600 r. rajcami byli też niewątpliwie Mathias Klauke – w składzie rady obecny od 1599 do 1612 r. (s. 511–515) i Nicolaus Schmidt – zasiadający w radzie od 1599 do 1601 r. (s. 511–512). Poza tym pisarzem miejskim nadal pozostawał Casparus Kuhn, który z urzędem tym pojawia się po raz pierwszy w 1598 i piastuje go do 1614 r. (s. 511–516). Autorzy mogli pokusić się także o rekonstrukcję spisu z 1616 r., gdyż na pewno w tym roku we władzach nowomiejskich zasiadał wspomniany już Casparus Kuhn – burmistrz w 1615 i 1617 r. (s. 516) oraz rajcy: Mattheus Werner – obecny w jej składzie od 1604 do 1628 r. (s. 513–517), Joannes Wegner – rajca od 1606 do 1617 r. (s. 513–516), Valentinus Hein – od 1607 do 1618 r. (s. 514–517), Jacob Holtz – od 1612 do 1645 r. (s. 515–523) oraz Martinus Monstenberg – od 1615 do 1635 r. (s. 516–519). Wspomniani Holtz, Monstenberg oraz Joannes Valten, członek rady w latach 1628–1640 (s. 517–520), rajcami byli więc także w 1630 r., ale spisu z tego roku również nie znajdujemy

w recenzowanej pracy. Za niepełne musimy uznać chyba też spisy z lat 1654–1657. Nie pojawia się w nich bowiem, a raczej powinien, Martinus Risop, zapisany jako rajca w wykazach z lat 1632–1653 (s. 518–526), a następnie wspomniany w spisie z 1658 r. (s. 528).

W wykazach nie zawsze poprawnie notowano numery przypisywane kolejno pojawiającym się na kartach książki urzędnikom. Uwagi te, niestety całkiem liczne, odnoszą się zarówno do spisów urzędników Staro Miasta Braniewa²⁶, jak i do przedstawicieli władz nowomiejskich²⁷.

²⁶ Błędy zauważone zostały w spisach z lat: **1362**: Gyse Staleberg (nr 131 zamiast 133), Thile Borgardis (nr 132 zamiast 134); **1405**: Johannes Botcher (nr 164 zamiast 166); **1427**: Petrus Benefeld (nr 25 zamiast 24), Johannes Lange (nr 24 zamiast 23); **1429**: Nicolaus Hasse (nr 216 zamiast 220); **1434**: Thomas Werner (nr 39 zamiast 239); **1437**: Nicolaus von Rudolfshofen (nr 224 zamiast 226); **1472**: Thomas Rollaw (nr 43 zamiast 39); **1486**: George Groting (nr 302 zamiast 311); **1487**: Thomas Scherer (nr 43 zamiast 41); **1494**: Sanderus von Loyden (nr 44 zamiast 42); **1496**: Thomas Scherer (nr 43 zamiast 41); **1497**: Sanderus von Loyden (nr 44 zamiast 42); **1499**: Thomas Scherer (nr 43 zamiast 41); **1512**: Greger Eichholtz (nr 336 zamiast 337); **1556**: Hans Bach (nr 593 zamiast 595), Fabian (nr 627 zamiast 631); **1563**: Merten Marquart (nr 365 zamiast 61); **1565**: Georgius Radau (nr 381 zamiast 380); **1581**: Lucas Wegner (nr 65 zamiast 66); **1582**: Lucas Kirsten (nr 396 zamiast 395); **1597**: Georgius Kirsten (nr 412 zamiast 411), Daniel Martini (nr 411 zamiast 410), Thomas Kirsten (nr 414 zamiast 413); **1615**: Merten Hermenau (nr 681 zamiast 685); **1634**: Andreas Ludwich (nr 441 zamiast 440); **1636**: Lucas Schultz (nr 70 zamiast 79); **1640**: Matthaues Kirsten jr (nr 71 zamiast 73); **1643**: Hans Tilhein (nr 1157 zamiast 1170); **1644**: Petrus Schmidt (nr 1178 zamiast 1176); **1650**: Lucas Schultz (nr 70 zamiast 79); **1656**: Georgius Follert (nr 82 zamiast 84); **1658–1661**: Andreas Ludwich (nr 441 zamiast 440); **1667**: Michael Kirsten (nr 471 zamiast 470); **1672**: Joannes Laurentius Koch (nr 477 zamiast 479); **1678**: Joannes Ludwich (nr 706 zamiast 796); **1681**: Joannes Ludwich (nr 798 zamiast 796), Georg Feieracker jr (nr 1187 zamiast 1236); **1695**: Jacob Marquart (nr 1267 zamiast 1280); **1697**: Joannes Jacobus Lemke (nr 591 zamiast 582); **1705**: Peter Zenkowski (nr 867 zamiast 857); **1709**: Antonius Joannes Wichert (nr 862 zamiast 860); **1712**: Thomas Hanmann (nr 490 zamiast 492); **1716**: Andreas Casimirus Follert (nr 522 zamiast 520); **1723**: Joannes (Casimirus) Lettau (nr 92 zamiast 93), Gerge Henschel (nr 1601 zamiast 1610); **1727**: Georgius Gerigk (nr 1593 zamiast 1608); **1728**: Petrus Christophorus Hennig (nr 903 zamiast 905); **1729**: Andreas Ludwich (nr 508 zamiast 510); **1731**: Petrus Gross (nr 1661 zamiast 1671); **1736**: Joannes Borman (nr 1655 zamiast 1674); **1738**: Joannes Ignatius Harrasch (nr 531 zamiast 541); **1739**: Joannes Antonius Ludwich (nr 539 zamiast 538); **1748**: Andreas Weinreich jr (nr 532 zamiast 534); **1749**: Samuel Godziałowski (nr 890 zamiast 899); **1752**: Cyprian Kölmer (nr 1361 zamiast 1362); **1754**: Petrus Schwill (nr 1679 zamiast 1678); **1759**: Michael Kulkowski (nr 1678 zamiast 1679), Christian Nandelstadt (nr 1647 zamiast 1648), Petrus Schwill (nr 1677 zamiast 1678).

²⁷ Błędy zauważono w spisach z lat: **1681**: Palmatius Seedorf (nr 1945 zamiast 1946); **1695**: Joannes Schwartz (nr 2173 zamiast 2184); **1696**: Thomas Runau (nr 2144 zamiast 2170); **1697**: Petrus Maluck (nr 1968 zamiast 1967); **1714**: Christophorus Schröter (nr 1972 zamiast 1971); **1716**: Joannes Kuhn (nr 1978 zamiast 1977); **1724**: Joannes Schröter (nr 1979 zamiast 1982); **1726**: Georgius Peter jr (nr 1963 zamiast 1983).

Poprawne numery w tych przypadkach odnajdujemy w indeksie osób. Niestety w recenzowanej książce spotykamy się też z odwrotną sytuacją, gdy mimo poprawnie przypisanego numeru w wykazie rocznym w indeksie zapisany został błędny numer. Również w tym przypadku błędy, znów dość liczne, dotyczą zarówno wykazów urzędników staromiejskich²⁸, jak i tych z Nowego Miasta Braniewa²⁹.

Nikogo zapewne nie trzeba przekonywać, jak niezwykle ważną i niezbędną częścią tego rodzaju książek jest indeks osób. Pozwala on sprawnie poruszać się po całym wykazie i szybko odnaleźć pożądaną osobę. Jego dokładne opracowanie jest o tyle istotne, że bardzo często to od indeksu zaczyna się korzystanie ze spisów i zapewne niekiedy, choć należy tego

²⁸ Błędne numery pojawiają się w indeksie na s. 601: Joannes Alter (nr 1297 zamiast 1348); 604: Peter Bayzeman (nr 186 zamiast 204), Tidemannus Bayzeman (nr 204 zamiast 216); 605: Bartel Benert (nr 1241 zamiast 1276); 613: Ventur Falck (nr 1363 zamiast 1362); 624: Jacobus Helwing (nr 1651 zamiast 1661); 628: Hans Hogewalt (nr 274 zamiast 275), Peter Hohendorf (nr 1366 zamiast 1365); 630: Lorentz Jekel (nr 1365 zamiast 1364); 631: Jacob Kadau (nr 1129 zamiast 1165); 638: Mewes Kretzemer (nr 188 zamiast 206); 639: Nicolaus Krüger (nr 293 zamiast 308); 640: Martin Lang (nr 905 zamiast 805); 641: Jacob Lawss (nr 1236 zamiast 1256); 647: Steffen Ludwich (nr 1015 zamiast 1016); 648: Hannus Marlow (nr 999 zamiast 964), Lorentz Maas (nr 364 zamiast 379); 650: Jacob Marten (nr 1492 zamiast 1493), Jacob Meibom (nr 1364 zamiast 1363); 656: Greger Porsch (nr 1640 zamiast 1641); 658: Michael Protman (nr 81 zamiast 82), Peter Radicke (nr 316 zamiast 318); 661: Jacobus Rohde (nr 1574 zamiast 1607); 664: Frenczel Scherff (nr 41 zamiast 36); 667: Claus Schonhoff (nr 1003 zamiast 968), Andreas Schorn (nr 1297 zamiast 1332), Arnoldus Adalbertus Schorn (nr 1332 zamiast 1325); 670: Andreas Schultz (nr 516 zamiast 517); 675: Benedict Steffen (nr 364 zamiast 378), Johann Stertz (nr 1568 zamiast 1558); 682: Simon Wichman (nr 1187 zamiast 1186); 683: Jakob Wil (nr 1185 zamiast 1184); 684: Peter Wylandt, (nr 219 zamiast 234). Osobno zwróćmy uwagę na błąd polegający na przypisaniu w indeksie numeru o jeden większego niż w spisach rocznych, który pojawia się w kilku miejscach recenzowanej pracy, por. przede wszystkim zapisy z indeksu z wykazem z 1561 r. (s. 136–137), gdzie rozbieżności dotyczą aż 24 osób; ten sam rodzaj błędu zob. też w wykazach z lat: 1581 (s. 154 – Hans Schambogen, Andreas Hintz), 1585 (s. 159 – Georgius Falck, Tewes Kirsten), 1591 (s. 165 – Jorgen Armborst, Jacob Hass, Hans Zander), 1599 (s. 172 – Heinrich Schulz, Jacob Lettau), 1604 (s. 180 – Gerge Lettau, Albrecht Behm).

²⁹ Błędne numery pojawiają się w indeksie na s. 610: Josephus Czodrowski (nr 2003 zamiast 2007); 629: Anthon Horn (nr 2009 zamiast 2046), Bernardus Casimirus Human (nr 2060 zamiast 2018); 637: Jacobus Köpke (nr 1923 zamiast 1959); 638: Joannes Kraus (nr 1924 zamiast 1934); 639: Martin Krüger (nr 2175 zamiast 2212); 643: Matthaeus Lettau (nr 2070 zamiast 2107); 649: Caspar Marquart (nr 1868 zamiast 1903); 652: Jacobus Möller (nr 1876 zamiast 1911 i nr 1830 zamiast 1864); 653: Josephus Antonius Neubauer (nr 1955 zamiast 1992); 661: Joannes Rode (nr 2036 zamiast 2073 i nr 2111 zamiast 2148); 666: Ertman Scholtz (nr 1855 zamiast 1859), Evert Scholcze (nr 1821 zamiast 1855); 678: Michael Tihll (nr 1916 zamiast 1952), Christoff Tuchmacher (nr 1865 zamiast 1900).

unikac, na lekturze tej czesci pracy i odnalezieniu stosownej informacji konczy sie korzystanie z wykazu. Niestety w tej czesci recenzowanej pracy pojawilo sie najwiecej bladów, niecislosci, a takze informacji niepokrywajacych sie z danymi zebranymi w poszczegolnych wykazach rocznych. Z tego tez powodu, choc ponizsze wyliczenie moze wydac sie momentami nieco monotonne, warto je zestawic i przyblizyc innym korzystajacym. Zaczniemy od Conradusa Diuite, ktory wedlug indeksu rajca mial byc m.in. w 1325 r. (s. 610), nie potwierdza tego jednak sam spis (por. s. 2), gdzie zostal on zapisany jako rajca w 1328 r., czego z kolei nie odnotowano w indeksie. To niestety niejedyna niecislosc. Zgodnie z ustaleniami Autorów Diuite w 1342 i 1345 r. wzmiankowany byl jako burmistrz (s. 2), jednak z indeksu wynika, ze burmistrzem mial byc tylko w 1342 r., natomiast w 1345 r. jedynie rajca. Inny rajca, Joannes Hartmanni, wedlug indeksu we wladzach miejskich zasiadac mial w 1318 i 1328 r. (s. 623), jednak w wykazie na s. 1–2 widzimy go jako rajce jedynie w 1328 r.³⁰ Nikolaus Lange wedlug spisu we wladzach miejskich Starego Miasta Braniewa notowany byl w latach 1364–1381, najpierw jako rajca, a w 1381 r. jako burmistrz (s. 4–9), z indeksu wynika jednak, ze burmistrzem mial byc przez caly ten okres (s. 641), co nie jest zgodne z prawda³¹. Wedlug indeksu Johan Trumpe rajca mial byc od 1377 r. (s. 678), jednak jego imie i nazwisko znalazlo sie juz w wykazie z 1374 r. (s. 6). W swietle zapisów zamieszczonych w indeksie Mathias Kistenbuch rajca mial byc z kolei w latach 1374–1396 (s. 635), co nie odpowiada w pelni spisom rocznym, gdyz jako rajca notowany byl jeszcze w wykazie z 1397 r. (s. 19). Podobnie w przypadku rajcy Johana Ronelfelta, ktory wedlug indeksu we wladzach miejskich zasiadac mial w latach 1400–1403 (s. 661), ale przez samych Autorów w skladzie rady zapisany zostal takze w 1404, 1405 i 1406 r. (s. 24–26). Bardzo zblyzony do opisywanych wyzej jest tez kolejny przyklad. Na s. 630 indeksu czytamy bowiem, ze Gering vom Huntenberg rajca byl w latach 1401–1404, podczas gdy analiza spisu urzedników pokazuje, ze w radzie miejskiej zasiadal dowodnie do 1406 r. (zob. s. 21–26). Blednie w indeksie zapisano takze, ze Helmicus Ludeke byl sołtysiem w 1411 r. (s. 645), chociaz faktycznie z urzedem tym poświadczony zostal w 1415 r. (s. 33). W indeksie na s. 640 zabraklo tez wiadomosci, ze sołtysiem w 1419 r.

³⁰ Bład wkradł się zapewne do indeksu, gdyż w dokumencie z 1318 r., gdzie wymienionych zostało kilku urzędników braniewskich, próżno szukać nazwiska Hartmanniego; por. CDW, t. 1, nr 188.

³¹ Ten bład zaskakuje tym bardziej, że na s. 9 w przyp. 39 Autorzy jednoznacznie zapisali, że Lange „jako burm. został odnotowany jedynie w 1381 r.”.

był Marquart Kuneke (s. 35). Również z zapisu na s. 659 nie dowiemy się, że w 1420 r. Nicolaus Refelt był delegatem na zjazdy stanów pruskich (s. 36), a na s. 619 nie przeczytamy, że w tymże 1420 r. sołtysiem był Laurentius Girlach. Z kolei na s. 605 zabrakło informacji, że Petrus Benefelt burmistrzem Starego Miasta Braniewa był już w 1425 r. (s. 40). Zapisano tam natomiast, że w 1424 i 1425 r. był posłem zakonu krzyżackiego, o czym z kolei ani słowa nie ma w spisach rajców z tych lat (s. 39–40). W indeksie (s. 619) brakuje informacji, że w 1426 r. Nicolaus Gerwer był delegatem Starego Miasta Braniewa na zjazd stanów pruskich (s. 41), a w 1436 r. sprawował urząd sołtysa (s. 51). Według zapisu na s. 613 Euert Engilswalt jako rajca poświadczany miał być między 1423 a 1437 r., z indeksu nie dowiemy się jednak, że został przez Autorów odnotowany w składzie rady także w 1440 (s. 54) i 1442 r. (s. 56), a to nakazuje z kolei postawić pytanie, dlaczego w takim razie nie został on odnotowany w wykazach z lat 1438–1439, a także w spisie z 1441 r.? Wątpliwość ta, niejedyna zresztą w tym punkcie rozważań, koresponduje z uwagami dotyczącymi kompletności niektórych spisów rocznych, o czym wspomniałem już we wcześniejszej części tekstu.

Według zapisu w indeksie na s. 607 Merten Boys rajcą był w latach 1445–1469, co niestety nie w pełni odpowiada spisom rocznym, gdzie jako rajca zapisany został także w wykazie z 1472 r. (s. 82), choć pominięto jego nazwisko w spisach z lat 1470–1471 (s. 80–81). Nieścisłość zauważamy także w przypadku rajcy Balthasara Engelbrechta, przy czym w tym miejscu błąd dotyczy bardziej spisów rocznych niż samego indeksu. W nim na s. 613 czytamy, że w składzie władz miejskich Starego Miasta Braniewa Engelbrecht poświadczany był w latach 1471–1485, jednak próżno szukać jego nazwiska w wykazach z lat 1475–1482 (s. 83–87). Dodatkowo zauważmy też, że ów rajca nie zakończył wcale działalności we władzach miejskich w 1485 r. i jako sołtys poświadczany był dowodnie jeszcze w 1487 r. (s. 90), a tylko jako rajca również w roku następnym (s. 91). Posiadając z kolei tę wiedzę, należałoby Engelbrechta zanotować także w wykazie urzędników z 1486 r., czego Autorzy jednak nie uczynili. Z kolei inny rajca, Michel Dorbecke, w indeksie zapisany został jako członek rady jedynie w latach 1475–1476 (s. 611), choć w spisach rocznych widnieje także w 1482, 1484 i 1486 r. (s. 87–88, 90). Niemal identyczne uwagi należy podnieść w przypadku rajcy Tydemana Damerawa, który w indeksie również zanotowany został jako rajca jedynie w latach 1475–1476 (s. 610), podczas gdy sami Autorzy uwzględnili go także w składzie rady z lat 1484–1485 (s. 88–89) i 1488 (s. 91), nie notując go natomiast w spisach z lat 1477–1483 i 1486–1487. Rozbieżności dotyczą też rajcy Nicolausa Krügera, o którym wiemy z indeksu

(s. 639), że członkiem rady oraz delegatem miasta na zjazd stanów pruskich był w 1478 r. Nie znajdziemy tam jednak informacji, że został on przez Autorów uwzględniony także w spisie rajców z 1480 r. (s. 86). W tym kontekście zastrzeżenia musi budzić brak jego nazwiska w wykazie z poprzedniego roku. Kolejny rajca, Benedict Hoppe, według indeksu (s. 629) członkiem władz miejskich był w latach 1471–1482, choć Autorzy zapisali go także wśród rajców w spisach z lat 1485–1489 (s. 89–92), nie czyniąc jednak tego w wykazach z lat 1483–1484. Ponadto Hoppe wśród rajców staromiejskich pojawił się jeszcze w 1500 r. (!) (s. 98), czego też nie odnotowano przy jego nazwisku w indeksie. Na s. 664 nie przywołano z kolei informacji, że Thomas Scherer jako burmistrz zapisany został w wykazach z 1487 (s. 90), 1496 (s. 96) i 1499 (s. 98), a jako kompan burmistrza w 1493 r. (s. 94). Nie dowiemy się z tej części pracy (s. 644) również o pełnieniu w latach 1493–1494 i 1497 urzędu burmistrza przez Sanderusa von Loyden juniora (s. 94, 96). Przy tym urzędniku warto zatrzymać się zresztą na dłużej i omówić jeszcze jedną, trudną do zrozumienia rozbieżność. Z indeksu dowiadujemy się bowiem, że po raz ostatni wśród urzędników miejskich, jako burmistrz Starego Miasta, poświadczony został w 1498 r. Dość niespodziewanie pojawia się on jednak znowu, w dodatku w nawiasie kwadratowym, w wykazie rajców z 1518 r. (s. 108). Mało tego, obecny jest także, już bez nawiasu kwadratowego, w spisie obejmującym urzędników poświadczonych w 1519 r. (s. 108). W obu tych sytuacjach przy nazwisku rajcy zapisany został nr 306, przypisany Sanderusowi von Loyden, który po raz ostatni miał być notowany w 1498 r. Czy aby na pewno według Autorów mamy w tym przypadku do czynienia z tą samą osobą? Jeśli tak, to powinien być on notowany w nawiasach kwadratowych także w latach wcześniejszych, począwszy od spisu z 1499 r.

Przechodząc do kolejnych przykładów, zauważmy, że zgodnie z informacją podaną w indeksie (s. 676) Georgen Steynmetz po raz ostatni wzmiankowany miał być w 1494 r., co nie koresponduje jednak ze spisami rocznymi, gdyż nazwisko tego rajcy znajdujemy też w wykazie z 1495 r. (s. 95). Jeśli w pełni zaufać wykazom rocznym, to błąd pojawia się też w indeksie na s. 624 – według tego zapisu Bartolomeus Hasse rajcą miał być od 1500 do 1505 r., tymczasem w składzie rady staromiejskiej pojawia się już w spisie z 1498 r., choć został mu tam niesłusznie przypisany nr 312, z którym w tym samym zresztą spisie widnieje Laurentius Hasse. Dodajmy również, że Bartolomeus nie znalazł się w wykazie z 1499 r. (s. 98), co w takim razie należy traktować jako błąd. Rozbieżności między informacjami zawartymi w indeksie i wykazach rocznych zauważamy też w przypadku Fabiana Reberga.

Z indeksu (s. 659) dowiadujemy się, że w radzie miejskiej po raz ostatni pojawił się w 1505 r., tymczasem widzimy go jeszcze w spisach z lat 1506–1509 (s. 102–103). Na s. 615 indeksu nie znajdziemy też informacji, że Mathias Vochs w 1509 r. notowany był jako sołtys (s. 103). W tym miejscu zauważmy, że Autorzy w spisie z 1509 r. wymienili również drugiego sołtysa, Tewesa Ewerdta, której to informacji nie zamieścili jednak przy nazwisku tego rajcy na s. 612. Kolejny z urzędników, Fabian Gert, według indeksu (s. 619) rajcą miał być w latach 1516–1520, jednak faktycznie w składzie rady widzimy go po pierwsze już od 1509 r. (s. 103 i n.), a po drugie Autorzy, pytanie czy słusznie, wśród rajców staromiejskich zapisali go w nawiasie kwadratowym także w 1521 r. (s. 110). Podobnie rzecz się ma z Philippusem Teschnerem, który według indeksu (s. 677) w składzie rady notowany miał być do 1520 r., jednak w nawiasie kwadratowym, znów pytanie, czy słusznie, jako trzeci burmistrz wciągnięty został też do wykazu z 1521 r. (s. 110). Na s. 678 prawdopodobnie błędnie przypisano pełnienie przez Simona Tungela funkcji asesora sądowego w 1536 r., w każdym razie tej informacji nie widzimy w spisie rocznym (s. 117). W indeksie zabrakło z kolei informacji, że w 1543 r. miał być trzecim burmistrzem (s. 121). W tej roli miał być poświadczany poza tym także w 1551 r. (s. 126), jednak w indeksie zapisano, że był wówczas kompanem burmistrza. Ostatni raz wśród urzędników miejskich zapisany został w 1553 r. (s. 128), jednak w indeksie podane zostały dwie wykluczające się informacje, z jednej strony wskazujące, że w składzie rady poświadczany miał być do 1558 r., z drugiej zaś, że zmarł w 1554 r. Na s. 607 czytamy, że w 1540 r. Peter Brasch był asesorem sądowym, czego nie potwierdza jednak lektura spisu urzędników z tego roku, gdzie występuje on jako sołtys (s. 119). Asesorem sądowym był natomiast m.in. w 1548 r., jednak tej informacji nie odnajdujemy z kolei w indeksie. Dane zaprezentowane na s. 649 nie obejmują też faktu piastowania w 1541 r. urzędu sołtysa przez Simona Marquarta (s. 120). Przy nazwisku tego rajcy zabrakło też informacji o powierzeniu mu w 1543 i 1547 r. funkcji asesora sądowego (s. 121, 123) i nie zapisano informacji, że od połowy 1548 r. sprawował urząd sołtysa (s. 124). Nie tylko niepełne, ale także błędne są dane dotyczące Joachima Flinta podane na s. 615. Brakuje tam informacji o piastowanym przez niego w 1543 r. urzędzie sołtysa (s. 121), znajduje się natomiast niemająca pokrycia w wykazie rocznym wzmianka, jakoby w 1541 r. miał być burmistrzem. Był nim natomiast m.in. w 1546 r. (s. 122), o czym z kolei nie dowiemy się z indeksu. Niepełne oraz błędne informacje pojawiły się też w indeksie przy rajcy Valentinie Steffenie. Wbrew temu, co możemy przeczytać na s. 675, nie został on w spisach rocznych zanotowany w roli

asesora sądowego ani w 1541 (s. 120), ani 1544 r. (s. 121), ani też w latach 1546–1548 (s. 123–124). Był natomiast w pierwszym półroczu 1548 r. sołtysem, czego nie zapisano z kolei w indeksie, podobnie zresztą jak informacji, że w 1559 r. notowany był jako kamlarz (s. 134). Na s. 624 zabrakło także wzmianki, że w 1543 i 1548 r. (s. 121, 124) Simon Hein był asesorem sądowym, a w 1549 r. sołtysem (s. 125). Pojawiła się tam natomiast informacja, że asesorem był w 1546 r., czego z kolei nie potwierdza wykaz urzędników miejskich na s. 123. Jednym z asesorów sądowych był w tym roku natomiast Georgius Eisenbleter, o czym nie dowiemy się jednak z indeksu osób (s. 612). Kolejne niekonsekwencje notujemy przy rajcy Mertenie Marquarcie. W indeksie na s. 649 czytamy bowiem, że w 1547 r. miał być asesorem sądowym, tymczasem w spisie z tego roku przy jego nazwisku pojawia się urząd sołtysa (s. 123). Poza tym w indeksie zapisano, że delegatem na sejmik warmiński miał być w 1555 r., a był nim faktycznie, jak wynika z spisu rocznego, w kolejnym roku (s. 131). Zwróćmy również uwagę, że według zapisu na s. 664 Tewes Schissenteuber rajcą miał być do 1551 r., co jednak kłóci się z danymi zebranymi przez Autorów w wykazach rocznych, gdzie notowany jest jeszcze w spisie z 1552 r. (s. 127). Na s. 650 nie wskazano z kolei, że Stephanus Mathie w 1555 r. był delegatem na sejmik warmiński (s. 130), a w 1581 r. poświadczony został jako „consul” (s. 152). Nieco inną rozbieżność między zapisami z wykazów rocznych a tymi z indeksu zauważamy przy spisie urzędników z 1555 r. (s. 131). Bartelm określony w nim został jako strażnik wieżowy, jednak w indeksie przy jego imieniu pojawia się funkcja strażnika wałowego (s. 603). Przechodząc do kolejnego rajcy, zaznaczyć musimy, że w indeksie na s. 658 zabrakło informacji, iż Georgius Radau w 1561 r. był prowizorem kościoła św. Jana (s. 136), a w 1563 r. delegatem na zjazd do Lidzbarka Warmińskiego (s. 138). Wspomnianemu urzędnikowi miejskiemu w wykazie z 1574 r. (s. 145) Autorzy przypisali także funkcję prowizora kościoła parafialnego, czego nie zamieścili jednak w indeksie osób. W spisie z 1609 r. przy nazwisku rajcy Jacoba Kleina zauważamy z kolei urząd kamlarza, który nie został mu przypisany w indeksie na s. 635, odmiennie niż pełnienie w 1611 r. funkcji asesora sądowego, mimo że w wykazie z tego roku Autorzy zdają się *de facto* wykluczać taką możliwość (s. 190, przyp. 1530). Szczególną uwagę zwróćmy także na spis urzędników z 1618 r. (s. 205). Warto bowiem zaznaczyć, że przy nazwiskach aż dziewięciu osób odnotowanych wówczas jako członkowie gminy (Lux Lube, Bartel Raffel, Simon Greber, Peter Dauel, Andres Schlebnick, Martin Österreich, Lux Wegner jr, Michel Schröter i Peter Schwen-gel) nie zawarto tych informacji w indeksie (s. 610, 620, 645, 654, 658,

664, 669, 672, 680). Uwagę warto zwrócić także na dość poważną rozbieżność dotyczącą zaprezentowania w recenzowanej pracy kariery urzędniczej Michaela Protmana. Z indeksu (s. 657–658) dowiadujemy się bowiem, że zmarł w 1640 r., co potwierdza nawet wpis na s. 238 i przyp. 2113, w którym przywołano dodatkowo źródło mające wyraźnie to poświadczać. Tym bardziej trudno zrozumieć, dlaczego Autorzy tego właśnie urzędnika notują następnie w spisie z 1642 r. z urzędem cegielniczego (s. 242), a w 1646 r. jako rajcę (s. 248), w obu przypadkach przywołując zresztą konkretne zapisy źródłowe z braniewskich ksiąg miejskich. Omówić warto też rozbieżność w informacjach podanych na temat Hansa Marquarta. W indeksie na s. 649 nie uwzględniono bowiem, że urzędnik ten także w 1646 r. notowany był jako członek gminy miejskiej (s. 248). Ważne jest również uzupełnienie dodane przez Autorów w spisie z tego roku przy wspomnianym urzędniku (s. 248, przyp. 2255), wykluczające w zasadzie jego identyfikację m.in. z noszącym to samo imię i nazwisko brakarzem wzmiankowanym od 1619 r. Co ciekawe, sami łączą jednak te osoby w indeksie osób (s. 649). Rozbieżności dotyczą także muzyka miejskiego Jacoba Heidricha. Według zapisu w indeksie (s. 624) ostatni raz w tej roli miał pojawić się w 1647 r., jednak sami Autorzy notują go jeszcze w wykazach z 1648 i 1650 r. (s. 251, 254). W indeksie (s. 616) brakuje też informacji o urzędzie młodszego kamlarza, na który w 1650 r. nominowany został Georgius Follert (s. 254). Nie odnotowano tam również, że w 1651 r. był on starszym kamlarzem i delegatem na sejmik warmiński (s. 256), w latach 1653–1654 asesorem sądowym (s. 258–259), a w 1655 r. ponownie delegatem na sejmik warmiński (s. 260). Według indeksu w 1665 r. miał być poza tym zarządcą skarbu miejskiego, czego nie potwierdza wykaz z tego roku. W tej roli występuje natomiast Follert w spisie z 1664 r. (s. 276). W indeksie brakuje też informacji, że w 1677 r., roku swojej śmierci, miał być trzecim burmistrzem (s. 293). Pewien problem pojawia się także w związku z obecnością w wykazie z 1652 r. rajcy Gergena Protmana (s. 257). Z pewnością błędny jest przypisany mu numer, gdyż z nr. 438 notowany był wcześniej Jacob Kupperman (zob. s. 640). Trudno identyfikować go też z Georgiusem Protmanem, który według informacji z indeksu (s. 657) miał umrzeć w 1645 r. Bardziej prawdopodobne, choć brakuje stosownego zapisu w indeksie, jest identyfikowanie go ze wzmiankowanym w latach 1646–1648 członkiem gminy miejskiej i poborcą cła palowego Gergem Protmanem (s. 657). Na s. 601 nie jest również poprawnie podana informacja na temat Joannesa Altera, który starszym cechu kramarzy był nie tylko w 1717, ale także w 1718 r. (s. 366). Taka sama uwaga dotyczy także kilku innych osób, gdyż zarówno starszy cechu

krawców Caspar Knobloch, starszy cechu piekarzy Gerge Friederich, starszy cechu kowali Gerge Kalinke, starszy cechu sukienników Michel Tolxdorf, starsi cechu kuźnierzy Andreas Reberg i Laurentius Herder, starszy cechu kołodziejów Michel Karuss, starsi cechu płócienników/tkaczy Gerge Tilgener i Adam Rung, starszy cechu garnarzy Michel Korzewa, starszy cechu stolarzy Joannes Brookman oraz starsi cechu rzeźników Peter Richlig i Christoff Wagner we wspomnianych rolach zapisani zostali także w spisie z 1718 r. (s. 366), ale przy żadnym z tych nazwisk nie znajdziemy takiej informacji na stosownych stronach indeksu. Powtarza się to, choć w mniejszym zakresie, również w wykazie z 1719 r. (s. 368), w którym znów pojawiają się wspomniani już przedstawiciele cechów – Laurentius Herder, Adam Rung i Christoff Wagner – ponownie jednak nie odnotowano tego w indeksie osób. Ponadto Laurentius Herder pojawia się jeszcze w spisie z 1720 r. (s. 371), o czym czytelnik również nie dowie się z indeksu. Na s. 646 zabrakło z kolei informacji, że Andreas Ludwich poborcą akcyzy był już w 1710 r. (s. 346), a także że w 1725 r. pełnił funkcję zarządcy kasy (s. 380). Ten sam urzędnik zgodnie z zapisem w indeksie miał piastować urząd cegielniczego w latach 1715–1731, tymczasem funkcja ta nie została mu przypisana w wykazach z lat 1717 i 1719, 1723–1725 oraz 1727–1730 (s. 362–392). Wiele podobnych jak wymienione wyżej uwag możemy zgłaszać też do kolejnych, niestety bardzo licznie pojawiających się w indeksie osób³².

³² Nie wchodząc już w szczegóły, wymieńmy tylko, że błędy, niekonsekwencje i rozbieżności między tym, co znajdujemy w spisach, a tym, co zapisano w indeksie dotyczą następujących osób pojawiających się na kolejnych stronach indeksu. Na s. 604: Johannes Bayzeman, Joannes Becker; 605: Simon Beneman; 606: Johannes Beusenburg; 607: Joannes Bomgart, Jacob Braun; 608: Joannes Henricus Brede, Andreas Briccius; 609: Johan Czagerman; 610: Petrus Dael; 610–611: Thomas Antonius Dobki; 611: Ertmannus Thaddaeus Dromler, Michel Eberlein; 614: Joannes Benedictus Fischer; 615: Peter Fischer (nr 1338); 616: Andreas Follert (nr 396), Andreas Follert (nr 449), Andreas Follert (nr 87), Bartel Follert, Georgius Follert (nr 501); 617: Joannes Christof Freisleben; 618: Joannes Jacob Gerber, Ignatius Geritz; 619: Thomas Godeke, Samuel Godziałowski; 620: George Groting; 622: Antonius Ignatius Hanmann (nr 531), Thomas Hanmann; 623: Albertus Harrasch; 626: Andreas Hintz (nr 388), Andreas Hintz (nr 457), Bartel Hintz; 627: Joannes Hintz (nr 488), Joannes Hintz (nr 513), Simon Hintz; 628: Gerge von Hoff, Pael Hohendorf; 629: Joannes Holtz (nr 461), Valentin Hornig; 630: Thomas Jagelka, Jacob Jekel; 631: Christoff Jonicke; 633: Michel Karuss, Urbanus Katzenhofen, Andres Kirsten (nr 361), Mattheus Kirsten (nr 408); 634: Michael Kirsten maior, Michael Kirsten Minor, Thomas Kirsten, Carolus Kising; 635: Andres Klaw; 636: Paul Knobloch, Georgius Koch, Joannes Laurentius Koch; 637: Petrus Kolberg, Henricus Coperus; 638: Michel Korzewa; 639: Joannes Wilhelm Kuhn; 640: Jacobus (Casimirus) Kurtz; 641: Andreas Lange, Peter Lasch; 642: Joannes Lemke (nr 476), Joannes Jacobus Lemke, Peter Lemke (nr 1193); 643: Petrus Lemke, Joannes Casimirus Lettau, Johannes Lettau (nr 1044); 644: Joannes Loy, Andreas Lube; 645:

Osobno wypada przyrzeć się także tego samego typu błędom i niedociągnięciom dotyczącym urzędników funkcjonujących na obszarze Nowego Miasta Braniewa. Na s. 625 i 629 indeksu nie odnotowano bowiem, że Jurge Hube i Jurge Hincze w 1454 r. byli delegatami Nowego Miasta na zjazd stanów pruskich (s. 501). Na s. 666 nie zapisano zaś, że Hans Scholtz w 1526 r. był sołtysem (s. 502), z kolei na s. 620 błędnie zapisano, że Georgius Greber burmistrzem prezydującym był m.in. w 1642 r., a faktycznie był nim po raz pierwszy w 1643 r. (s. 522). Według informacji zapisanych na s. 649 Bartholomaeus Niciasius Marquat pisarzem nowomiejskim miał być w latach 1667–1671, z analizy wykazów rocznych wynika jednak, że jako pisarz występuje on ponadto w spisach z lat 1672–1676 (s. 536–539). W indeksie (s. 606) pominięto też informację, że w 1668 i 1674 r. Bartholomaeus Bludau był młodszym kamlarzem (s. 533, 538), a na s. 611 nie zapisano, że Henricus von Dühren junior w 1674 r. był młodszym asesorem sądowym (s. 538). Na s. 637 zabrakło informacji, że Petrus Köpke pojawił się w spisach jako burmistrz prezydujący w 1675 r. (s. 538), a jako wiceburmistrz w 1676 r. (s. 539). Indeks na s. 619 nie informuje też, że Matthaeus German wiceburmistrzem miał być w 1675 r. (s. 539), a na s. 621 nie odnotowano, że Jacobus Grunwald jako pan wetowy wspomniany jest również w spisie z 1691 r. (s. 547). Wbrew informacji podanej na s. 637 Petrus Köpke junior jako rajca nowomiejski pojawia się nie tylko w latach 1690–1694, ale także w 1695 (s. 551). W indeksie (s. 604, 666, 679) nie wskazano też, że w 1697 r. jako członkowie gminy nowomiejskiej odnotowani zostali Petrus Beier, Joannes Schnigenberg

Joannes Lube, Andreas Ludwich (nr 701, 83); 646: Hanss Ludwich, Joannes Antonius Ludwich; 647: Joannes Lunitz; 648: Andreas Lux, Lorentz Maass jr; 649: Jacob Marquart (nr 1571), Merten Marquart, Simon Marquart (nr 1191); 650: Jacob Marten, Martin (nr 891), Sebastianus Martini; 651: Hans Milkowski, Hans Miszurski; 652: Jacobus Möller (nr 459); 653: Franciscus Nadrau; 655: Urban Parzau; 657: Georgius Poschman, Daniel Posselt, Hans Preuschhoff, Bartholomaeus Protman; 657–658: Michael Protman; 658: Joannes Pulterowicz, Andreas Raffel; 659: Joannes Raffel, Andreas Reiman; 661: Jacobus Rohde; 663: Leonard Salefelt, Greger Salfeldt, Simon Salwach; 664: Andreas Schmidt (nr 460); 665: Andreas Schmidt (nr 460), Andreas Schmidt jr (nr 473), Andres Schmidt (nr 1515), Christoforus Schmidt (nr 443), Görge Schmidt, Peter Schmidt; 666: Tobias Schmidt (nr 450); 668: Johannes Schottele (nr 182); 669: Andreas Schuknecht, Petrus Schuknecht; 670–671: Lucas Schultz; 671: Peter Schultz jr; 673: Vallentin Serun; 674: Peter Simon; 676: Andreas Störmer, Joannes Stössel; 678: Gerge Tilgener (nr 1546), Johannes Truntzman (nr 34); 679: Valten Uberlender, Christoff Wagner; 680: Lux Wegner jr, Nicolaus Wegner, Andreas Weinreich (nr 835 i 1557), Andreas Weinreich jr; 681: Jacob Werdig; 682: Jacob Wichert, Georgius Wichman; 683: Simon Winnepfennig, Tewes Winnepfennig; 684: Hans Wolff; 685: Franciscus Balthasarus Zahn, Peter Zenkowski, Bartel Zieper.

i Georgius Ukley (s. 553). Rozbieżności zauważalne są także w zapisach dotyczących kariery urzędniczej Matthaeusa Wenera. Według zbiorczych informacji ze s. 681 w 1702 r. miał on pełnić funkcję pana wetowego, tymczasem w spisie z tego roku (s. 558) przy jego nazwisku pojawia się urząd młodszego asesora sądowego, o którym nie informuje jednak indeks osób. Na s. 653 nie odnotowano z kolei, że Bartholomaeus Neubauer w 1716 r. był sędzią (s. 516), natomiast na s. 601 nie znajdziemy informacji, że w wykazach z lat 1718 i 1720 oraz 1729–1730 (s. 567, 569, 576) Christophorus Abele zanotowany został jako burmistrz prezydujący, a w spisie z 1721 r. jako wiceburmistrz (s. 570). Rozbieżność między zapisem w indeksie osób a informacjami zawartymi w spisach rocznych zauważamy także, przyglądając się karierze kolejnego z urzędników nowomiejskich – Franciscus Mallis według danych zebranych na s. 648 w 1720 r. miał zrezygnować z funkcji starszego nadzorcy robót publicznych, jednak w wykazach rocznych został on zapisany jedynie jako delegat cechu piekarzy w 1720 r. (s. 570), a rezygnacja z funkcji starszego nadzorcy robót publicznych według tych spisów miała miejsce w 1721 r. (s. 571). Na s. 650 zabrakło z kolei informacji, że Gerge Melcher sługą miejskim był nadal w 1721 r. (s. 571), natomiast na s. 619 podano, że Jacobus Gilmeister jako rajca w Nowym Mieście notowany był do 1761 r., podczas gdy z zestawień rocznych i przywołanego przez Autorów wpisu z księgi miejskiej wynika, że zmarł w 1746 r. (s. 584). W indeksie na s. 610 mało precyzyjnie zostały przedstawione poza tym informacje na temat nauczyciela Joannesa Dicka, który w spisach rocznych z tą funkcją widnieje nie tylko w 1742, ale także w 1744 i 1771 r. (s. 583, 598). Wreszcie wbrew zapisowi na s. 644 Antonius Lichten w spisach z lat 1746–1747 nie był wzmiankowany jako wiceburmistrz, a jedynie jako rajca (s. 584–585), natomiast Joannes Palmowski jako asesor sądowy zapisany został tylko w spisie z 1772 r., nie przypisano mu natomiast tej funkcji, mimo że taką informację znajdujemy w indeksie na s. 655, w latach 1770–1771 (s. 597–598).

Pozostając nadal przy ocenie indeksu, zwróćmy również uwagę na przynajmniej jedną próbę identyfikacji osób, która wydaje się mało prawdopodobna. Nie jestem mianowicie przekonany do identyfikowania wzmiankowanego w 1673 r. medyka Joannesa Georga Remigiusa z poświadczanym ponad 40 lat później, tj. w latach 1715–1718, brakarzem noszącym to samo imię i nazwisko (s. 660). Podkreślmy również na koniec, że nie wszyscy urzędnicy zostali w indeksie osób uwzględnieni, czego przykładem brak w tym zestawieniu poświadczanego w 1374 r. rajcy Schiphusa Willera (s. 6) oraz wzmiankowanego w 1526 r. pisarza miejskiego Urbanusa Poitkego (s. 110).

Powyższe uwagi, jedne bardziej poważne, inne raczej z kategorii błahych, nie uprawniają mnie oczywiście do zanegowania wielkiej pracy, jaką wykonali Autorzy recenzowanej książki. Moje duże uznanie budzi przede wszystkim rozległa kwerenda źródłowa. Pewnie niemożliwe było uniknięcie różnych potknięć przy opracowywaniu i przygotowywaniu do druku materiału obejmującego setki imion, nazwisk, niezliczone wreszcie ilości wypisów źródłowych. Widać jednak wyraźnie, że przygotowanie tak bogatej w szczegółowe dane pracy wymaga szczególnej uwagi i wielokrotnej korekty, by uniknąć choćby takich błędów jak wyżej wymienione. Kończąc, pozwolę więc sobie i innym korzystającym z omawianej książki życzyć, by Autorzy mieli jeszcze szansę ponownie przygotować drugie, poprawione wydanie tej ważnej i potrzebnej pracy. Nie mam bowiem wątpliwości, że tylko oni są kompetentni, by zadanie to, choć powtórnie, wykonać w sposób poprawny.

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum Państwowe w Gdańsku, Akta miasta Gdańska, Dokumenty i listy, sygn. 300D/64, nr 5.
Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin-Dahlem, XX. Hauptabteilung, Ordensbriefarchiv, nr 28409.

Źródła drukowane

- Acten der Ständetage Preussens, Königlichen Antheils. (Westpreussen.)*, t. 1: 1466–1479, wyd. F. Thunert, Danzig 1896.
Acten der Ständetage Preussens unter der Herrschaft des Deutschen Ordens, t. 3, wyd. M. Toeppen, Leipzig 1882.
Biskup M., *Deklaracje podatkowe miast warmińskich z roku 1572*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1962, nr 3, s. 616–620.
Codex diplomaticus Warmiensis oder Regesten und Urkunden zur Geschichte Ermlands, t. 1, wyd. C.P. Woelky, J.M. Saage, Mainz 1860; t. 3, wyd. C.P. Woelky, Braunsberg–Leipzig 1874; t. 4, wyd. V. Röhrich, F. Liedtke, H. Schmauch, Braunsberg 1935.

Opracowania

- Bogdan D., Przeracki J., *Urzednicy Starego i Nowego Miasta Braniewa do 1772 roku*, Olsztyn 2018.

Skowronska-Kamińska R., *Poslowie wielkich miast pruskich w latach 1411–1454. Przyczynek do funkcjonowania mieszczańskich elit politycznych w sredniowieczu*, Malbork 2007.

Radosław Krajniak

Braniewo town clerks in the Middle Ages and the early modern period (until 1772). Side remarks on the registries compiled by Danuta Bogdan and Jerzy Przeracki
(Summary)

The article compiles comments and notes on the registries of town clerks of the Old and New Town of Braniewo. The author points to small errors in the use of the source database, mistakes in cited sources, and inconsistencies producing various defects, e.g. incomplete annual lists. An important fault of the study is the poor quality of the name index provided by the Authors, as it includes erroneous or imprecise information as well as information inconsistent with data collected in individual annual lists.

Radosław Krajniak – dr, asystent naukowy w Pracowni Słownika Historyczno-Geograficznego Prus Średniowiecznych na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Laureat Programu START Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej dla wybitnych młodych naukowców. Stypendysta Fundacji Lanckorońskich i Polskiej Misji Historycznej w Würzburgu. Realizował i realizuje indywidualne i zespołowe granty finansowane przez Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowy Program Rozwoju Humanistyki.

Radosław Krajniak – PhD, assistant academic employee at the Department of the Historical and Geographical Dictionary of Medieval Prussia of the Nicolaus Copernicus University in Toruń. Recipient of a stipend in the “START” Programme for young researchers of the Foundation of Polish Science. Scholarship recipient of the Lanckoroński Foundation and the Polish Historical Mission in Würzburg. He has received individual and team grants financed by the National Science Centre and the National Programme for the Development of Humanities.

E-mail: radekkrajniak@gmail.com